

EGÉSZSÉGÜGYI OPERÁTOR

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

EGÉSZSÉGÜGYI OPERÁTOR

Feladatok és tevékenységek

A betegek ellátása kapcsán rendkívül nagy mennyiségű adat keletkezik. A dokumentálás célja, hogy biztosítsa ezek hozzáférhetőségét utólag is. Az igény, hogy dokumentálják a beteggel és betegségekkel kapcsolatos tapasztalatokat, alkalmazott gyógymódokat nem új keletű. A történelem folyamán elbeszélés és gyakorlat útján átörökítve terjedt a gyógyítás tudománya nemzedékről nemzedékre. A könyvnyomtatás és intézményesült orvoscépzés (egyetemek fakultásai) előrelépést jelentett. Pontosabb és nagyobb mennyiségű információ átadására és befogadására volt így lehetőség.

A szakma kialakulása

1876. december 16-án hazánkban megjelent egy törvény, amelyben az alábbiakat fogalmazták meg:

„12.§ Minden felvett beteg a betegfelvételi jegyzőkönyvbe sorszám szerint beiktattatik.

13.§ A beteg mihelyt az intézetbe felvétetik, az illető kórosztálynak rendszeres gyógykezelés céljából azonnal átadandó. Ott minden betegről oly jegyzetek vezetendők, melyekből a beteg koronkinti állapota, a rendelt gyógyszerek és étadagolás, s netán végbevitt műtétek, általában a teljes kórlefolyás a beteg kilépteig vagy elhunytáig röviden bár, de mégis kielégítőleg megemlítve legyen.”

Ez a 126 évvel ezelőtt íródott jogi szöveg azt mutatja, hogy az adatnyilvántartás szükségességét nem kell összekötnünk a számítástechnika elterjedésével, hiszen az csak jóval később, az 1980-as években következett be.

Az adatok felvételének és tárolásának szüksége nem öncélú. Az orvosokkal szemben régen is és ma is meglévő elvárás, hogy ismeretlen betegségeket és tüneteket minél előbb ismerjék fel, és még időben kezelni tudják. Ennek a kutató, fejlesztő munkának lényeges feltétele, hogy az orvosok - és ápolók - adott esetben gyorsan hozzáférjenek azokhoz az

információkhoz, amelyeket a hasonló tünetekkel kezelt és talán eltérően reagáló betegekről rögzítettek.

Az utóbbi években, évtizedekben a betegellátás során keletkező adatok mennyisége olyan rohamosan növekedett, hogy a dokumentálás hagyományos „toll-papír” módszere egyre kevésbé felelt meg a követelményeknek. Az egy-egy beteg ellátása kapcsán keletkező leletek, zárójelentések, konzíliumi vélemények, laboratóriumi eredmények nehezen voltak áttekinthetők, belőlük a lényeg csak nehezen volt kiszűrhető. A hagyományos dokumentálási módszerrel lejegyzett adatok gyakran hiányosak, pontatlanok voltak, sőt néha kifejezetten hibásak. Így nem voltak alkalmasak arra, hogy abból törvényszerűségeket ismerjenek fel, ami az orvostudomány és gyógyítás fejlődésének szempontjából elengedhetetlen.

Az informatika fejlődése az egészségügy területét sem hagyta érintetlenül. Sokáig a gyógyítás szolgálatában dolgoztak számítógép által vezérelt műszerek (CT, automatizált labor, ultrahangos készülékek, lézeres műszerek), de rövid idő elteltével a számítógép az adattárolásban és az adat-visszakeresésben is nélkülözhetetlen szerepet töltött be. A pontosságon és gyorsaságon kívül nem mellékes szempontja a számítógépek alkalmazásának a gazdaságos munkavégzés követelménye, ami a szakképzettségnek megfelelő munkaidő-kihasználásra való törekvést jelenti – az orvos és az ápolónő a betegekkel és gyógyítással foglalkozzon, ne pedig az adatfeldolgozással.

Az egészségügy informatikai rendszerének biztosítani kell:

- ◆ az általános adminisztratív,
- ◆ az egészségügy specifikus adminisztratív,
- ◆ a szakmai és szakértői rendszerek,
- ◆ az általános gazdasági,
- ◆ az egészségügy specifikus gazdasági és
- ◆ a betegellátással kapcsolatos tevékenységek informatikai hátterét.

Az egészségügyben végzett szakmai – informatikai munka nagyon speciális. Nincs még egy területe az életnek, amely ennyire mélyen belelát és beavatkozik a magánéletbe, és amely területen ennyi bizalmas, intim és életfontosságú adat gyűlne össze, mint az

egészségügyben. Olyan adatok, dokumentációk, amelyek gyakran a legközelebbi hozzátartozók előtt is rejtettek.

Hosszú időn keresztül az egészségügyi szakdolgozók feladata volt az adattovábbítás és az ügyviteli munka, de a különféle nyilvántartások vezetése, statisztikák és kimutatások elkészítése túlzott mértékben elvonta az időt a gyógyító, ápoló tevékenységtől. Ezért egyre szükségesebbé vált olyan szakemberek képzése, majd foglalkoztatása, akik átveszik, és szakszerűen végzik az informatikai-ügyviteli munkát.

Az egészségügyi operátor tevékenységi területei

Az egészségügyi operátor a kórházak, klinikák számítógépközpontjaiban, betegfelvételi irodáin, a központi kartonozóban, a családorvosi és házibeteg-ellátó hálózatban, a szociális ellátásban, az önkormányzati szerveknél, illetve a magánkórházi, magánklinikai szférában az adminisztratív-ügyviteli tevékenységet szervezi és végzi. Az adatfeldolgozásban hasznosítja szaktudását, amely kiterjedhet a laboratóriumi eredmények értékelésére és az egészségügyi statisztika területére.

Az egészségügyi operátor feladatai

Kezeli a beteg-nyilvántartási rendszereket, felvételi dokumentációt és létszámjelentést készít. Az egyes kórlapokat archiválja, kezeli a kórlapokhoz csatolt dokumentumokat, azokról regiszteres nyilvántartást vezet. A betegek elbocsátási dokumentációját összeállítja.

Az ápolási dokumentációt (lázlap, ápolási anamnézis, diagnózis) kezeli, azokat képes olvasni és értelmezni. Ennek során alkalmazza az egészségügyi szaknyelvet (anatómiai, élettani, patológiai, közegészségügyi, klinikai alapfogalmak).

Kórképeket és beavatkozásokat kódol, dekódol, zárójelentéseket rögzít. Regisztrálja a laboratóriumi vizsgálatok eredményét. Munkája során – ha szükséges – alkalmazza a titkos ügyiratkezelés szabályait.

Elkészíti a szakorvos által összeállított műtéti kiírásokat, vakon gépelve megszerkeszti az ügyeleti beosztást. Ennek során szövegszerkesztő és táblázatkezelő szoftvereket alkalmaz.

Adatokat szolgáltat a megbiztosítási rendszerek felé (műtétek száma, kezelések száma, típusai, felhasznált gyógyszerek mennyisége). A statisztikai adatokat összesíti, kezeli; a KSH felé adatokat szolgáltat az ágazati statisztikához.

Bár ápolói illetve ellátással kapcsolatos teendőket nem végez, ha szükség van rá képes elsősegélynyújtásban részesíteni embereket (életjelenségeket vizsgál, komplex újraélesztést végez, ellátja a görcsökkel járó állapotot).

Munkájával összefüggésben kezeli az intézmény vagy osztály számítógépes hálózatát és az egyes számítógépeket. Összeállítja, és üzembe helyezi a rábízott személyi számítógépeket. Programokat futtat, kezeli az operációs rendszert, adatállományokat másol és archivál.

A beérkező leveleket bontja, érkezteti, iktatja. Iratokat archivál, selejtez, kezeli és nyilvántartja a munkájához szükséges bélyegzőket. Telefonhívásokat fogad magyar és idegen nyelven, üzeneteket továbbít az illetékes személyek számára. Adminisztrációs-ügyviteli munkájához kapcsolódóan kezeli és használja az egyes irodagépeket: telefon, telefax, modem, személyi hívó, fénymásoló.

Kapcsolatot tart intézményen kívül és belül (pl. a helyi felhasználókkal a hálózat üzembiztos működtetése érdekében, egyes egészségügyi intézmények informatikai központjaival, betegellátó részlegekkel, Központi Statisztikai Hivatallal).

Az egészségügyi operátor által használt eszközök és anyagok

Munkája során jellemzően adminisztratív tevékenységeket végez, ehhez leginkább papír és kézi irodaszereket használ.

Feladatai elvégzéséhez írószereket (toll, ceruza, szövegkiemelő, fénymásoló- és faxpapír, ragasztó, boríték), irodai eszközöket (tűzőgép, lyukasztó, kapcsok, bélyegzők,

nyomtatványok, olló, iratrendezők) használ és gépeket (telefon, telefax, modem, fénymásoló) működtet.

Számítógépekkel és egyéb számítástechnikai eszközökkel (nyomtató, szkener, egér, billentyűzet, floppy, cd) dolgozik.

Munkahely, munkakörnyezet, balesetveszély

Az egészségügyi operátor szinte kizárólag belső munkahelyen végzi tevékenységét (iroda, betegfelvétel, labor, számítógépterem), a munkavégzés helyszíne többnyire állandó.

A munkavégzés nem jár baleseti veszéllyel. A munkakörnyezetre jellemző a nagyfokú tisztaság, higiénia, amelyhez az egészségügyi operátoroknak személyes higiéniájukkal is hozzá kell járulni.

Az egészségügyi operátorok is – mint az egészségügyi dolgozók többsége – munkaruhát viselnek (fehér köpenyt).

Munkarend

Az egészségügyi operátorok többnyire egy műszakos munkarendben dolgoznak, munkaidejük általában kötött. Ritka kivételnek számít a két- vagy többműszakban végzett munka.

Követelmények

Egészségi követelmények

Az egészségügyi operátornak értelmeznie kell a számítógép képernyőjén megjelenő üzeneteket, amelyhez legalább minimális látásélesség szükséges. Munkaidejének nagy részében ül, de alkalmanként helyet kell változtatnia különböző számítógépek, termek vagy épületek között. Időnként emelnie és cipelnie kell a számítógépeket, amelyhez

minimális szintű fizikai teherbírás szükséges. A számítógép és a hozzá kapcsolódó eszközök használatához fokozottan szükséges a karok, a kéz és az ujjak használata.

Kizáró ok lehet, ha a munkavállaló:

- ◆ fokozott figyelmet igénylő munkát nem végezhet,
- ◆ karok, kezek, ujjak használatát igénylő munkát nem végezhet,
- ◆ egyoldalú, ismétlődő, monoton mozgást igénylő munkát nem végezhet.

Korlátozó tényező, ha a munkavállaló:

- ◆ jó látást igénylő munka végzésére nem alkalmas,
- ◆ tartós ülőmunkát nem végezhet.

Bizonyos munkaköröknél kizáró tényező, ha a munkavállaló:

- ◆ együttműködést kívánó munkát nem végezhet,
- ◆ ép hallást igénylő munka végzésére nem alkalmas,
- ◆ jó beszélőképességet igénylő munka végzésére nem alkalmas.

Pszychikai követelmények

Munkájára az állandó tanulás jellemző, hiszen a számítástechnikai eszközök és programok gyors ütemben fejlődnek. Koncentrált figyelemre van szüksége, mert az adatokat pontosan kell rögzítenie, egy apró figyelmetlenség is súlyos következményekkel járhat. Akár a betegek életét is veszélyeztetheti azzal, ha rosszul olvas vagy értelmez egy szöveget. Éppen ezért az egészségügyi operátornak át kell éreznie a munkaköréből adódó felelősséget, tevékenységét csak lelkiismeretesen, a megfelelő felelősségtudat birtokában végezheti.

Bizonyos feladatok – például az adatrögzítés – egyoldalú munkavégzést tesznek lehetővé, így az egészségügyi operátornak magas monotoniatűrési képességgel kell rendelkeznie.

Jó tanulmányi eredmény szükséges az alábbi tantárgyakból:

- ◆ biológia,
- ◆ egészségtan,

- ◆ számítástechnika.

Az egészségügyi operátor szakma elsajátítását és az ezen a területen való érvényesülést segítik a műszaki, az informatikai, matematikai, ügyviteli valamint az elsősegélynyújtással, szociális és egészségügyi ellátással kapcsolatos ismeretek.

Szakképzés

Egészségügyi operátor szakképesítést iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli szakképzésben nappali, esti és levelező tagozaton egyaránt lehet szerezni. A középiskola utolsó évfolyamának elvégzéséhez vagy érettségi vizsgához kötött szakképesítés, amely jellemzően szellemi tevékenység ellátására jogosít.

Szakképesítéssel nem rendelkezők esetén a képzés többnyire ingyenes, egyes oktatási intézmények a második szakma megszerzését is térítés nélkül teszik lehetővé. Egyéb esetben a képzés költségtérítéses.

A képzés célja

Az egészségügyi operátor szakmai képzés célja olyan általánosan művelt, korszerű szakmai elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik egyaránt képesek elvégezni - az egészségügyi ismeretek megszerzésével - az ellátás alapjait saját kompetenciájukon belül, másrészt az egészségüggyel kapcsolatos dokumentációs, informatikai, számítástechnikai szoftverüzemeltetői feladatokat ellátni mindig az adott technikai fejlődésnek, változásnak megfelelően.

Tudniuk kell a fekvő- és járóbeteg-ellátó intézetekben alkalmazott számítógépes rendszerek, hálózatok felépítésének alapjait, alkalmazásuk módját, kezelését.

A szakképesítés több munkakör betöltésére is jogosít. Az alábbi munkaterületeken alkalmazhatók szakemberként a szakmai vizsga teljesítése után a képzésben résztvevők:

- ◆ kórházak, orvosegyetemek Dokumentációs és Információs Osztálya,
- ◆ kórházak, klinikák számítógépes központjai,
- ◆ gyógyító, fekvőbeteg osztályok,

- ◆ kórházak, klinikák betegfelvételi irodái,
- ◆ rendelőintézetek, központi kartonozók,
- ◆ házibeteg-ellátó rendszerek,
- ◆ szociális ellátás, önkormányzatok szociális és egészségügyi osztályai,
- ◆ fogorvosi szolgálatok adminisztratív munkahelyei,
- ◆ ÁNTSZ.

A képzési idő

A képzés időtartama függ az előképzettségtől. Így:

- ◆ szakmai előképzettség nélkül 2 év
- ◆ szakmai előképzettséggel (egészségügyi szakközépiskola) 1 év

A képzés főbb tanulmányi területei

Szakmai előképzettséggel és előképzettség nélkül egyaránt elsajátítandó ismeretek:

- ◆ jogi ismeretek,
- ◆ etika,
- ◆ népegészségtan,
- ◆ társadalombiztosítás,
- ◆ statisztika, egészségügyi statisztika,
- ◆ gazdaságtan,
- ◆ járványtan-közegészségtan,
- ◆ munkavédelem,
- ◆ élet- és pályatervezés,
- ◆ egészségügyi dokumentáció,
- ◆ egészségügyi ügyvitel, statisztikai ügyvitel,
- ◆ gépírás,
- ◆ információrendszer szervezés, információtechnológia,
- ◆ orvosi latin,
- ◆ önismeret és kommunikációs készségfejlesztés.

Szakmai előképzettség nélkül elsajátítandó ismeretek:

- ◆ anatómia-élettan,
- ◆ gyógyszerstan,
- ◆ klinikai alapismeretek,
- ◆ klinikai, laboratóriumi és diagnosztikai ismeretek.

Intézeti gyakorlat:

- ◆ fekvőbeteg intézet,
- ◆ laboratóriumi diagnosztika,
- ◆ dokumentációs és információs osztály,
- ◆ betegfelvétel,
- ◆ intenzív osztály,
- ◆ járóbeteg intézet.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Az egészségügyi operátor foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 2002-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.